Ч. 39. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem

Львів, 30. вересня 1928.

Почтову належитість заплачено гуртом

Рік II.

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.: „ПРАВДА“ Львів вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.

Телефон 4—48.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:

Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з 50 сот, Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:

Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Митрополит Андрей у премєра Бартля

Її Ексцеленція Митрополит Андрей Шептицький вертаючи з конференції Епископів у Ґнезні переїздив через Варшаву. Тут дня 23. вересня премієр Бартель приняв Митрополита на півторагодинній авдієнції. Конференція доторкала церковних справ. Політичних справ Митрополит не порушував. Зате Бартель бажав розмову звести на політичні теми. Дня 24. с. м. Їх Ексцеленція Митрополит вернув до Львова.

Землетрус у Копичинцях

Дня 24. вересня ранком відчули в Копичинцях землетрус, який тревав кілька секунд. Шкід не було ніяких. Як можна припускати, згаданий землетрус не був вульканічного походження. Могло його спричинити завалення підземних, вижолоблених водою печер, як це подекуди буває.

Невдалий замах

Ононі в ночі, на залізничім шляху Львів-Самбір, під Басівкою якісь невідомі люде розшрубували в пару місцях шини. Ушкодження це спостеріг залізничний дорожник і повідомив свою владу. Польські часописи, немаючи покищо ніяких доказів, розписуються, що це був саботажний замах українських терористів.

Доля совітської молоді

„Комсомольская Правда“ повідомляє, що серед учеників школи в Луках викрито великий оружний заговір проти совітської влади. До організації належали хлопці в віці 13—16 літ. Організація ця в своїх відозвах завзивала всю большевицьку молодь до скинення „кайданів комуністичних гнобителів“. Арештовано 14 учеників. Старшим грозить кара смерти, молодшим заслання. У звязи з тою справою арештовано також 8 професорів під замітом, „що не зуміли своїм ученикам защіпити революційної свідомости та революційних переконань“.

Вісти з політики

На днях заключила Італія договір із Грецією. Грецька преса висказує своє вдоволення з тої причини. — У Відні вдержується звістка, що весною 1929 р. скличуть ще одну „Льокарнську Конференцію“, для розвязки питань зачіпленних у Женеві. — Аг. Всх. подає: Після укінчення київських маневрів нар. ком. військових справ Ворошилов у промові сказав, що взаємини із Польщею і Румунією напружені. Передовсім обурювався Ворошилов, що в Польщі є український уряд Лівицького. Зате взаємини між С.Р. С.Р і Німеччиною дуже добрі. — Литовський президент Сметона підписав декрет про скликання Лит. Державної Ради, яка буде кодифікувати закони. — В останніх днях вересня приїздить до Букарешту італійська делегація з 20 достойників, щоби скласти дарунок малолітньому королеві Михайлові.

Страшна пожежа

В Мадриті, столиці Еспанії, в найбільшім театрі підчас представлення вибухла пожежа. Серед публики счинився переполох. Жертвою катастрофи впало 700 людей, з того около 500 згинуло, а 200 ранених і попарених лежать у шпиталях, з тих 80 бореться зі смертю. Цей театр має 6 поверхів; підчас представлення було в ньому 3000 глядачів. Публика старалася вийти і счинила такий заколот, що кількасот людей остало в огні. Одного батька, що кликав своїх рідних зовсім затоптали. Між тліючими згарищами лежать трупи. На самих сходах до театру найшли 25 трупів, до вищих поверхів доступ неможливий — де певно ще більше трупів. Театр згорів за одну годину, а вогонь перекинувся на чотири сусідні доми та заподіяв великі шкоди. Огнева сторожа перед театром була безсильна супроти пожежі і мусіла глядіти, як по театральній крівлі бігали розпучливо три горіючі людські постаті, з них одна з дитиною на руках благала рятунку. Всі вони згинули.

Відкликання віцеконзуля

Совітський віцеконзуль у Львові М. Григорієв зістав відкликаний з свойого становища й повернув до Москви... Григорієв, як добрий знавець української квестії, дістане мабуть приділ в народнім комісаряті для закордонних справ в Харкові.

Соціялізм і дійсність

(—)Усі соціялістичні часописи ведуть завзяту боротьбу з вірою, а в першу чергу з католицькою вірою. І в нас ведуть цю боротьбу більшовицькі, сельробівські та соціялістично-радикальні часописи. В останніх часах висунувся в цій боротьбі наперед соціялістично-радикальний „Громадський Голос“. Він часом, притиснений до стіни, відпекується цеї боротьби, каже, що веде боротьбу не з релігією, а з клерикалізмом, себто духовенством. Говорить він так тому, бо й поміж своїми прихильниками має багато віруючих людей і боїться, щоб вони не відпали від їх партії. А однак „Громадський Голос“ разураз ріжними способами: висміванням, чи ніби-науковими статтями (що з наукою не мають ніщо спільного) стараються підкопувати християнську віру, чи загалом віру в Бога.

Чогож воно так? Чого всі ці соціялісти, комуністи, радикали такі завзяті вороги релігії?

А тому, бо вони ширять **свою „релігію“**. Придумав цю соціялістичну „релігію“ німецький жид Маркс. Він пустив у світ науку про боротьбу кляс.

Кляса, це суспільна верства, що має окромішні інтереси свойого стану, як ось: робітницька кляса, селянська, урядницька, ремісницька.

Як розуміють соціялісти цю боротьбу кляс, про це свідчать погляди їх ученого Гортера. Він пише таке: „В ділянці боротьби кляс можна говорити тільки про якийсь моральний наказ тільки в обсязі одної кляси. В відношенні до іншої кляси обовязує що найвище моральний наказ до цего, до чого обовязує супроти ворога... Не можна помагати людині ворожої кляси. Як у деяких звірят моральний наказ обовязує тільки співчленів цеї самої масти, таксамо в клясовій суспільности обовязує він тілько супроти товаришів кляси й то тільки на скільки позволяє на це конкуренція“.

Щож значать ці всі соціялістичні теревені?

Розважмо:

Христова наука голосить любов ближнього, каже любити навіть ворогів. А соціялісти кажуть: не треба любови, треба тільки боротьби, ненависти. А чому? Бо так є в звірят — кажуть. І люде повинні так робити, як звірята. Зна-

чить соціялізм хоче обнизити культуру, що її дала світови Христова наука, хоче понизити в страшний спосіб людську гідність.

Голосили ангели Божі над вефлиємським вертепом: „На землі між людьми мир і благоволення“, а соціялісти голосять вічну суспільну війну, вносять незгоду, свари й чвари між верстви народу, валять і нищать усі культурні надбання цілих століть, а то й тисячеліть. Кажуть жити звірячим життям.

Що так воно, доказом на це Радянщина.

Соціялісти взагалі й наші соціялісти-радикали зокрема дуже не люблять більшовиків. „Громадський Голос“ разураз кричить на них.

На перший погляд воно дивно, бож більшовики такіж соціялісти, як і інші і заводять у себе соціялізм — тож чогож так ненавидять їх усі інші соціялісти й радикали?

Знаете чому?

Ось — більшовики показали на віч усему світови до чого веде в практиці, в життю соціялізм. Показали це так докладно, так ярко, що соціялісти й радикали не можуть їм цего дарувати.

Коли боротьба кляс і суспільна війна — сказали більшовики — то нехайже раз ця війна порішить, кому бути на горі, а кому на долині!

І полилася кров.. море крови!

Кілька літ тому самі більшовики — обмивши на хвилину руки з крови — обчислили урядово жертви своеї „боротьби“ кляс.

Вигублено, як читаемо там, 1219 священиків, понад 6000 учителів, понад 9000 лікарів, понад 54.000 військових старшин, понад 70.000 поліціянтів, понад 13.000 землевласників, 193.200 робітників, 813.000 селян.

Ось найкращий доказ до чого веде соціялізм.

Коли соціялізм від кількадесяти літ потайки підгризав віру й моральність в західній Европі, а все під покришкою охорони й оборони робітництва, Господь Бог терпеливий, але справедливий відкрив всі соціялістичні затії й допустив ці страшні досвіди, що їх перейшли й переходять Росія й Україна. Зіслав Всевишній цей допуст, щоб показати людям, отворити їм очі на небезпеку соціялістичного „евангелія“ про „боротьбу кляс“.

Більшовики показали це навіч перед усім культурним світом і тепер не так уже легко баламутити людей. Бо всякий розумний чоловік скаже: „А ось до чого довів соціялізм на Радянщині!“

Тому, тільки тому так ненавидять, так кричать на більшовиків ріжні соціялістичні партії й наші радикали.

З церковних справ

Із відпусту в Мукачеві.

У безнастанній боротьбі за віру та едність, відай рідко коли виринуло на нашім небосклоні ясне сяево погоди, рідко коли завитала хвилина розради, а вже про задушевний підйом у сих злиднях мабуть і не споминати.

Та всеж таки прийшла ся хвилина одушевлення, хвиля свідомости у власні сили католиків якраз на празник Успення на Чернечій Горі у Мукачеві, на Закарпатській Україні.

На особливішу просьбу Преосв. Петра Ґебея епископа Мукачівського і Ігумена Мукачівського о. Полікарпа Булика Владики, що зїхалися були на епископську конференцію в Ужгороді зволили взяти спільну участь у сьому святі, (якого перебіг описаний в попереднім числі „Правди“).

Найкраще враження зробило на всіх паломництво моравських залізничників під проводом о. Замикаля, редактора великого дневника Нашінец. Тим хотіли вони, як висловився їхній проводир „заявити свою солідарність зі змаганнями Русинів-католиків“.

Приїхали до Мукачева в числі 39 з того 9 священиків.

Величаво представлявся також похід процесій та пятьдесятьтисячної маси народа по Архиерейській Службі Божій.

Сей обхід був завершенням, кульмінаційною точкою свята. Був се обхід якого в Галичині не видати. Бож тут кожде паломництво несе зі собою хрест уквітчаний вінком, прикрашений широкими коліровими лентами.

Усі ті хрести горіли в сонішному світлі, блестіли блеском дугастих красок.

Сей вид поділав би не тілько на кождого віруючого простолюдина, але певно зробив би потрясаюче враження і на інтеліґента іновірця та недовірка.

Увесь зібраний нарід збитою лавою глядів на се дивне диво і аматори фотоґрафи із мурів, із дерев а навіть із дахів знімали з нього світлини.

При кінці обходу промовив палко в оригінальній формі Преосв. Будка.

По скінченню Відпусту висипався народ на села сусідні, курява кучерами, клубами високо піднялась.

Розійшлися скріплені вірою та словом Божим, вижидаючи кращих днів, повні надії на побіду своеї Церкви.

Не забракло і аґітації схизматиків. Розійшлися крикуни та брехнею і клеветою старалися відтягнути людей від участи в відпусті. Розголосили немов то зїзджаються всі епископи а навіть „папській“, щоби передати монастир схизматикам, инші знову пустили вістку наче би то на чернечій горі мали переписати греко-католиків на латинський обряд.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 26

Гетьман Богданко

— Так! — притакнула знов Катруся. Вбіг Алі.

— Ось дав тую пляшинку й написав на карточці, як заживати цей лік.

— Давай карточку — сказала княгиня й наглим рухом вирвала йому з руки карточку.

Алі говорив дальше:

— Він, отой лікар, казав що прийде за три дні знов під дім баші довідатися, чи його лік поміг. Як не поможе то він дасть інший.

— Добре — сказала княгиня — можеш відійти.

Алі поклонився низко й вийшов, а княгиня, що аж горіла з нетерплячки прочитати письмо й не заглядала в нього тільки тому, щоб при Алію не зрадитися нагальним зворушенням, тепер упала на диван і стала читати:

— Наше письмо, — скрикнула — наше, кирилиця!

І стала читати тихо:

— Ясна княгине! Я вже від півроку шукаю місця Твойого побуту з поручення князя Богданка Ружинського. Що йно цему два дні довідався я, що баша Аслан Керменя це потурнак Пшерембський. Я побратим князя Богданка й зобовязався йому віднайти Тебе, княгине. Щоб лекше дістатися, я переодягнувся за бісурмена й удаю лікаря. У пляшині не ліки, а звичайна вода. Запорожець Опанас Покотило...

Серце в княгині Оленки забилося так живо, живо!..

— Він таки не забув про мене, любить мене, як любив, старається визволити мене. Мушу, мушу почути щось більше про нього — про мойого Богданка, щось більше. Три дні ждати, Боже, як довго! Та ждатиму, ждатиму терпляче! Дякую Тобі Всевишній, за ласку Твою, що не кинув Ти мене, на чужині, в неволі, що дав мені сили видержати.

І вже рада та весела каже до Оксани та Катрі:

— Гей, подруги мої любі, я щаслива, дуже щаслива, це про мойого Богданочка вістка. Він післав свойого побратима, щоб шукав мене. Хитрий мусить бути цей його побратим. Пів року шукав мене перевдягнений за Турка й таки попав на мій слід. Мушу від нього щось більше почути про Богданка. Радьте мені, подруженьки мої, як це зробити, як влаштувати, щоб я могла з ним бачитися..

Обі молодиці призадумалися, аж вкінці каже Оксана:

— Княгине, вам треба знов важко занедужати, ніби значить удати недужу. А ми намовимо Алія, щоб сказав баші, що знае лікаря, який вміе лічити й найважчі недуги. Він і приведе цього запоріжця.

Як не кинеться княгиня обнимати Оксану:

— Розумненька моя, як ти це гарно придумала! Так зробимо, так! Так буде найкраще! Як тільки Пшерембський появиться в замку, я знов важко занедужаю. А ви обі вже від тепер обробляйте Алія.

— Вже ми його перемовимо на наш бік. Він, княгине, для тебе все зробить...

На другий день Пшерембський вернув у замок.

А третього дня княгиня знов важко занедужала, дуже погіршилося їй. Так сповістили башу Катерина й Оксана.

А Алі зголосився, що знае лікаря, що лікуе й найважчі недуги.

— Кажуть про нього, — впевняв башу — що він таких, що вже над гробом були, приводив до здоровля.

Та вже до крайности дійшла горлачка, коли пустили між народ, що на Чернечій Горі має бути бійка між гр. кат. і римо-кат. і хто побідить матиме право.

Тим подібними страхіттями лякали нарід „од папіского відпусту“, навіть не забракло і такого, що зїхалися епископи, щоби святити „украінський прапор“.

Розуміється, що люди на власні очі пересвідчилися, та се не шкодить для добра бідного народу писати по ґазетах, що народу на відпусті було дуже мало, та дурити людей, що митрополит це Царгородський Патріярх, а Преосв. Діонізій сербський епископ Серафим.

Багато ще прийдеться працювати над розаґітованим всякими пройдисвітами народом, але всеж таки цьогорічний відпуст започаткував нову еру у Церкві Підкарпатської України.

Виховання дітий

(Докінчення).

Повстають перешкоди й для дітий, які виховуються в домах заможнійших батьків. Часто батьки бояться обидити власника дому й не пускають дітий з помешкання, щоби ті не подрапали стін чи не счиняли галасу. Одначе тут економічний бік справи не диймаючий і родичі повинні мати змогу присвячувати більше часу і думки вихованню дітий.

Дім являється робітнею, яка, на нещастя, часто псує багато доброго матеріялу. Батько й мати найбільш рішають про долю дитини й здебільша винні за її окруження. Їх духові здібности, їх контролі своїх почувань, їх амбіції чи недостача таких, їх життєві інтереси, особливо їх цікавість до дітий та їх моральна поведінка має вплив на те, що дитина зробить з даром, що його дала їй природа.

Деякі батьки й матері, що читають та розказують своїм дітям цікаві казки і відповідають на їх питання в цікавий і розумний спосіб, достарчають плідної почви, що на ній діти можуть розвиватися.

Є так багато ріжних чинників звязаних з окруженням, що приводять дітий до непослуху, брехні, крадежий та инших форм лихої поведінки в дуже молодім віці, що неможливо вичислити подрібно всі ті причини, як унаслідувина так і набуті, що роблять дитину недоброю. Можна зробити не більше, як лише заставити батьків думати над спонуками, що приводять до лихої поведінки і пробувати зрозуміти, чому дитина так або инакше поводиться.

Надто дбайливі батьки роздувають і розпускають чуття дитини, тоді як суворі, холодні, батьки позбавляють дитину свободи, не дають її почуванням ходу і роблять її холодною, завзятою і упертою.

Багато батьків і матерей не розуміє і не цікавиться, як дитина заспокоює свої нахили щодо розваги чи приємности.

Так довго як дітий виховуватимуть чи матимуть вплив особи невідповідні, особи з ріжними душевними хибами чи нездоровими поглядами на життя, так довго ми матимемо дітий, яких характери будуть носити сліди цих виховуючих чинників чи самих батьків і матерей.

Збиточність і цікавість швидче приводять дитину в непорозуміння з батьківською повагою ніж покірність і замкнення в собі та сонливість в день, хоч це прикмети шкідливійші. Дуже часто в дитину можуть вмовити нездатність, нездібність та злочинні нахили члени родини та сусідські чутки. Батьки, що покладаються на погрози чи кари як на засіб справлення лихої поведінки дитини, часто завдають опісля чимало праці поліції та поліційним судам, тож тими засобами не дасться дитини навести на добрий шлях.

Зі світа

Катастрофи — випадки.

На стації Сайц, коло Берна Моравського наслідком злого уставлення зворотниці зударились поспішний й тяговий поїзди. Жертвою катастрофи впало 21 людий. До шпиталю в Берні Моравськім відвезено 50 легше ранених. Шкода виносить 40 міліонів чеських корон. Коло островів Алянд підчас сильної бурі утонуло німецьке судно „Баварія“. Принадковим свідком катастрофи був один шведський летун, котрий в тій хвилі находився над морем. Про судьбу залоги судна нема наразі жадних відомостей.

Католицький священник міністром.

Недавно покликано в Югославії о. дра Корошица, провідника Словінців на міністра внурішних справ. Се уряд в державі найважнійший. До такого міністра належить весь нагляд і всі рішення у нутрі держави. Він контролює всі закони і вибори державні і має під своєю рукою так поліцію як і жандармерію. Югославія є в більшій части православна, а в нутрі дуже ослаблена. Її винищила боротьба партій, а до сего заедно ще висить над нею гроза війни з Болгарією. Задля того іменовання католицького священника на так високе становище є дуже замітне. о. Д-р Корошець це перший католик, що обняв теку міністра у сій державі.

Джума в Манджурії.

Серед подорожніх східньо-хінської залізниці появилася епідемія джуми.

— То приведи його зараз! — приказав.

Алі вийшов і скоро вернув тай каже, що його тепер нема дома, але по полудні буде тут.

Баша нетерпляче дожидався лікаря...

По полудні знов почули перед замком пісню:

— Ой, Богдане, Богдане, запорось-
(кий гетьмане,
Та чогож ти ходиш в чорнім оксаміті!

Алі вибіг на вулицю й привів „лікаря“.

— Лікарю, — каже баша — коли привернеш здоровля недужій, так я тебе озолочу.

— Заведи лікаря до недужої — приказав баша Алію, а сам подумав — Не піду там, щоб не дразнити її. В себе дожидатиму лікаря, щоб сказав мені про її здоровля.

І каже до Покотила:

— По оглядинах, лікарю, зайдеш до мене тай скажеш мені, що їй хибує й чи скоро буде здорова.

Алі повів Покотила в гарем.

Нетерпляче дожидалася княгиня Оленка Покотила, нетерпляче дожидався стрічі й Покотило, щоб упевнитися, чи це справді княгиня Ружинська, жінка його побратима.

І як увійшов у кімнату й поклонився, відразу питає:

— Я тільки одно хочу знати, пані, чи ти княгиня Ружинська, жінка мойого побратима.

— Так — відповіла княгиня.

— Тепер не дивуюся мойому побратимові, що так залюбився в тобі, княгине, що й Січ-матір покинув для тебе — сказав — і додав — Вертаю до нього з веселою вісткою, а потурнак Пшерембський, баша турецький нехай сподіється скоро гетьмана Богданка в гості враз із запорізьким лицарством.

І каже княгиня на це:

— Чи не міг би ти, козаче, приготовити мені втечу й отсим моїм подругам— тоді не требаб ізза мене проливу християнської крови.

— Ні, княгине, — я вже теж думав над цим, це не поведеться. Добре стережуть бісурмени замку.

— То хай уже буде й так, як ти кажеш! Дожидатисяму терпляче приходу мойого любого Богданка. Та заки відійдеш сміливий козаче, оповідж мені дещо про Богданка.

І Покотило оповів коротко все про князя Богданка від його другого приходу на Січ.

Поклонився й вийшов. Алі повів його в кімнати баші. Пшеремський ходив по кімнаті скоро з кута в кут. Коли Покотило ввійшов, спитав коротко:

— Ну, щож?

— Ніщо небезпечного, башо? По моїх ліках завтра вже буде твоя пані здорова.

Пшерембський зрадів —

— Дякую тобі! — сказав і подав йому мішечок із грішми. — Отсе твоя нагорода!

Покотило подумав:

— Придасться на дорогу, бо вже мої засоби вичерпуються...

Поклонився баші:

— Хай великий Аллаг має тебе в своїй опіці, башо — й вийшов проводжений Алієм.

— Тепер мерщій на Січ — подумав.

А княгиня Оленка цего вечера щиро молилася Богові, щоб поміг її Богданкові визволити її з неволі.

(Дальше буде).

Здержано зараз залізничий рух та запроваджено остру санітарну контролю серед подорожніх.

Штучне озеро на пустині Сагарі.

Д-р Бал, шеф англійських інжинірів в Єгипті, відкрив ще в часі війни, що пустиня коло джерела Кваттара далеко нища ніж Море Середземне і що там є сіль. Се дало підставу думати, що там колись було озеро получене з морем. Озеро те мусіло мати 320 клм. довготи і 120 клм. ширини. Уряд визначив уже значні гроші на поміри й пробні копання. Коли ся робота взасться, то великі простори Сагари стануть урожайні.

Присуди смерти за шпіонажу.

З харківської преси довідуємося, що дня 12. вересня ц. р. відбулася там перед надзвичайною сесією окружного суду розправа проти Е. Злоневського, давного співробітника одної з радянських установ. Злоневський мав займатись шпіонажею на користь Польщі. Суд засудив його на кару смерти через розстріл. Засуджений звернувся до ВУЦВК з проханням на помилування. — Того сам́ого дня і та сама судова сесія розглядала аналоґічну справу В. А. Сухова, б. офіцера Колчаківської армії. Він теж мав займатися шпіонажею на користь Польщі. Суд засудив його теж на кару смерти через розстріл.

Воздушний наступ на Київ.

Із московської „Правди" вичитуємо такий опис пробних маневрів над Київом з 11-го на 12го ц. м. „В 11. год. веч. над містом гуділи перші ворожі літаки а до 1-ої год. їх скількість зросла. Для „маскування" центральна електрична стація перестала видавати світло. На місто налягла темрява. У друкарнях зупинилася праця над видаванням часописів і почалась аж при свічках. Над містом скинули літаки 11 фуґасних бомб і 16 хемічних. Наслідком цього вибухло кілька „умовних" пожеж, які льокалізували пожежні команди. Число „умовних" жертв: 9 отроєних ґазами, 5 ранених, убитих ніодин. Усю ніч чути було артилерійський вогонь, розриви бомб і тріск кулеметів.

Большевикам вже діявол надоїв!

Се кождому відомо по цілім світі, що большевицька влада у Росії виповіла війну „проти Бога в Його царстві". А тепер показується, що вже й сатана тратить в тій країні свободу та що на него дивляться большевики через пальці і готові в борзі поставити його „под стенку". — Недавно тому написав там якийсь комуністичний письменник Савінко драму і післав її після закону до Москви в цензуру. І що сталося? Ось за кілька день дістав Савінко рішення від цензора, що його драму заборонюється печатати, доки він з неї не вичеркне слово „чорт", яке ужив 22 разів. Дозволено йому найбільше лиш 6 разів за „чорта" згадати. Знать вже надоїли ті „чорти" комуністам так, що для них „6 чортів" досить стало.

Боротьба за церкву.

В витебській ґубернії, в селі Добрі Гнізда совітська влада зарядила передачу церкви клюбови комсомольців на їхні цили. Те зарядження спричинило ґрізні заворушення між селянами. Селяни зруйнували всі комсомольські клюби та дім місцевого совіту. Щойно сильний відділ чрезвичайки, приїхавши до села, зробив „лад" арештуючи кільканайцять селян. Ось вам большевицька „свобода релігії".

У невидимій сіти

(Промова рабіна).

(Продовження).

„Нині є всі цісарі, королі і пануючі князі обтяжені довгами, затягненими для удержання численної і постійної армії, щоби підперти свої хитаючіся престоли. Біржа обчисляє і управильнює ці довги, а ми є всюди по більшій части панами біржі. Мусимо отже старатися ще влекшувати щораз більше і більше позички, щоби ми сталися управильнячами всіх цінних ефектів і взяти о стілько, о скілько це дасться, в застав за капітали, які ми достарчаємо краеви, експльоатацію їх залізних доріг, їх копалень, їх лісів, їх великих залізних гут і фабрик як і инших недвижимостий, а навіть їх податків.

„Рільництво є завсіди великим багацтвом кождого краю. Посідання великих земських власностей буде завсіди дорогою до почестий і буде мати великий вплив на урядові особи. Звідси слідує, що наші стремління повинні звернутися також до того, щоби наші браття в Ізраїлі набували много землі. Ми повинні отже старатися, о скілько це можливе роздроблювати сі великі посілости, щоби ми могли їх набути як найскорше і найлекше.

„Під позором, що ми приходимо в поміч робітничим клясам, треба старатися звалити весь податковий тягар на властителів більших посілостий, а коли їх власність перейде в наші руки, тоді станеться вся праця християнських пролетарів для нас жерелом невичерпаних доходів.

„Тому, що християнська Церков є одним із найнебезпечніших наших ворогів, то ми мусимо працювати витрева-

Боротьба Ірляндії

10

за віру, народність і волю.

Хоч, правда, була й інша причина, що до цего не прийшло. Головним завданням англійської політики в Ірляндії було: помістити побіч давнього народу новий. Всіми способами не допустити злитися цим двом народам, удержувати їх у безнастанній незгоді. Щоб це осягнути придумала Англія новий злочин **виродження** (dégérescense) Кожен Англієць чи Норманець, що женився з Ірляндкою ставав вирідним. Не вільно було навіть чужинцям, що осіли в Ірляндії вчитися ірляндської мови, ані прибирати одягів ні звичаїв ірляндських. Кожен Англієць, чи Норманець, що оженився з Ірляндкою, або тільки зодягався по ірляндськи, ставав підданим тілом і майном. Кожен купець, що ввіходив у торговельні взаємини з Ірляндцями, був караний конфіскатою всего товару.

А Ірляндцям заборонено користуватися добродійствами англійських законів. Закон виданий за Едварда IV. каже виразно: що вільно вбити Ірляндця, що не має за собою поруки від людини, що носить англійський одяг та добре баченої в англійської влади. За вбиття Ірляндця міг навіть убийник жадати нагороди. Оттака доля судилася Ірляндії, колись свобідній, самостійній.

Від розриву Генриха VIII. з католицькою Церквою аж по здачу Лімерика.

Генрих VIII. (1533—1691 р.) старався в папи дістати розвід із жінкою Катериною Арагонською. Колиж папа Климентій VI. ніяк не хотів йому дати розводу, він проголосив себе головою анґліканської церкви. І приказав своїм підданим уважати папу тільки римським епископом. Зберіг однак всі догми й релігійні обряди католицької віри.

Англійські королі тілько повторяли Ірляндцям, що повставали проти їх ярма, що вони мають їх слухати силою папського надання — що коли Генрих VIII. зірвав із Апостольською столицею, Ірляндія звернулася до папи. Булля Климентія VI. викляла Генриха VIII., та звільнила всіх його підданих від присяги на вірність цему королеві.

Генрих VIII. поручив Юрію Бравнові перевести зірвання Ірляндії з Римом. Цей негідний крилошанин забрався пильно до діла. На чолі сильної опозиції станув вірний Римові примас в Армаґ, родом Англієць. Ця опозиція складалася переважно з духовенства ірляндського родом. Значнаж частина англійських крилошан і священиків, що мали посади в Ірляндії, перейшла на бік короля.

Сильний і рішучий був Генрих, тож вскорі переміг ірляндців і змусив їх признати себе головою Церкви. Ще дальше пішов Едвард VI. Він наказав усім парохіям прийняти нову Службу Божу в англійській мові. Доси голосив, що зносить латинську мову в богослуженні, бо вона й незрозуміла, а тепер накидав Ірляндцям незрозумілу їм англійську мову.

Королівські комісарі з усіх церков у краю, де не відперли їх силою, забирали мощі, святу посуду й усе, що належало до забороненої католицької віри. Багато священиків, що остали вірні католицькій Церкві попроганяли з їх парохій, а на їх місце настановляли відступників.

За панування Марії католицизм знов прийшов до сили, але зате королева не мала милосердя для Ірляндців, що боролися проти її влади. За ньої вивласнено найбільше Ірляндців. Дві дільниці Лейкс і Оффеляй, власність О'Мурів та О'Конорів сконфісковано й відтоді називано їх: ґрафством короля й королевої.

Та Марія бажала тільки політичного поневолення, а її наслідниця Єлисавета, що знов привернула англіканську віру, бажала панувати й над совістю. І знов

ло над тим, щоби зменшити її вплив; треба защіплювати в умах тих, що ісповідують християнську релігію, о скілько це лише дасться ідеї вільнодумства, скептицизму, схизми і викликувати релігійні незгоди, так зовсім природно плідні, в роздори і секти в християнстві.

„Льогічно треба зачинати від понижування священиків цеї релігії; видаймо їм отверту боротьбу, викликуймо підозріння що до їх побожности і приватного поведення, а через висміювання їх ми ослабимо привязання до їх стану і одежі. **Кожда війна, кожда революція, кожде політичне і релігійне потрясення,** зближає до нас хвилю, в котрій ми осягнемо найвищу нашу ціль, до якої стремимо.

„Торговля і грошева спекуляція, що є двома галузями плідними в зиски, не повинні ніколи вийти з жидівських рук; а перед усім треба загорнути в наші руки в цілях лихварського зиску торговлю алькоголю, масла, хліба і вина, бо через те ми станемо неограниченими панами цілого рільництва і взагалі всякого сільського господарства. Ми будемо продавцями збіжя для всіх, а якщо вибухлоби яке невдоволення, викликане нуждою, то ми будемо мали завсігди ще час звалити відвічальність на правительства.

„Усі публичні уряди повинні бути приступні для Жидів, а коли ми раз дістанемося до вищих урядів, то ми потрафимо через покірність і проворність наших чинників дістатися аж до першого жерела правдивого впливу і правдивої могучости. Розуміється, що тут ходить о ті уряди, до яких є привязані почести, власть або привилеї, бо ті, що вимагають знання, праці і неприємностей, то можуть, а навіть повинні бути полишені християнам. Судівництво є інституцією, що має для нас першорядну вагу. Адвокатський стан розвиває знова найбільше умові здібности і обзнакомлює найбільше зі справами наших природних ворогів-християн і тому при помочі цего стану ми можемо з ними зробити, що нам подобається. Чомужби Жиди не мали зістати міністрами просвіти, якщо вони мали так часто портфель фінансів. Жиди повинні убігатися також о степень законодавців в тій цили, щоби працювати над знесенням законів уложених через ґоімів, невірних грішників, проти синів Ізраіля правдиво вірних задля їх привязання до святих законів Авраама.

„Впрочім на цій точці здійснюється наш плян цілковито, бо поступ узнав майже всюди і признав нам ті самі права горожанства що і християнам; але те на чому нам повинно еще залежати, щоби осягнути, те, що повинно бути предметом наших неустанних зусиль, — це є, менше строгий закон що до банкроцтва. Ми зробимо з нього для нас копальню золота, ще багатшу від колишніх каліфорнійських копален.

Жидівський народ повинен звернути свою амбіцію в сторону цего високого степеня власти, звідки випливають поважання і почести; найпевнійшим середником, при помочі якого можна там дістатися, є зручне положення руки на всі промислові, фінансові і купецькі операції, при чому одначе належить стеречися всякої засідки, яка моглаби виставити його на небезпеку правних доходжень перед краєвими судами. Він повинен проте поступати при виборі цего рода спекуляції, з второпністю і з тактом, які є властиві його вродженій спосібности до інтересів.

(Дальше буде).

Цікава всячина

Америка знана перед Колюмбом.

(о. С. К.) Франкфуртський історик д-р Каверман, котрий своїми дослідами і викопалинами вславився у світі науковім, написав книжку п. з. „Америка і початки християнства“, в якій займається відкриттям з донеслим значінням.

Іменно вказує він на факт, що вже на яких 1000 літ перед Колюмбом знаходяться в середущій і південній Америці сліди християнства. Збереглося до наших часів чимало памяток старо-христіянських, а сей факт стоїть в звязи з тим, що професор Кавфман виказує на основі відомостий о старинних шляхах торговельних і океанічних лініях комунікаційних та напрямах, в котрих поширювалося християнство, можливість істнування вже в початках християнства взаємин між Старим а Новим Світом. Є річию зрозумілою, що се відкриттє, виказуюче, що вже найпізнійше в VI-у столітті по Христі мало християнство в Америці тривкі основи, будить чимале зацікавлення в світі.

Знають, як порадити собі з куцою жіночою ношею!

Недавно тому повстав в берлінськім німецьким почтовім уряді великий переполох між жіноцтвом, що там працювало. А причиною того переполоху був наступ на їх куце одіння. Кожда з жінок та дівчат явившись до бюра, найшла на свому столі письменний короткий наказ міністра почти д-ра Шульцена, щоб ніодна з них не важилася більше приходити до служби в куцій, дотеперішній суконці та що ті суконки мають бути довші та мають сягати найменше 10 цалів понизше колін. — Острий сей

закипіла в Ірляндії довга й крівава боротьба. Вибухло повстання під проводом О'Нейла, князя Ильстеру. Як тільки розійшлася вістка про це повстання, Єлисавета забажала почати з ним переговори. О'Нейл не був ще зівсім приготований до війни, тож радо згодився на це. Ба, навіть настільки був смілий, що сам подався в Лондон. Єлисавета прийняла його гарно, бо думала, що вдасться їй зєднати собі його пустими обітницями. Та не такий був О'Нейл! Він так знамените вмів скривати свої наміри, що королева позволила йому вернути в Ірляндію. Коли О'Нейл побачив, що в Ірляндії число його прихильників зросло, рішив, що час виступити явно. І спершу сприяло йому щастя. Здобув Дерpi й два роки опирався великанським силам противників. Однак вкінці окружений значно переможними силами, не міг удержатися та скрився в недоступні місця. Відтам робив тільки несподівані випади й нищив англійську армію. Англійці, щоб позбутися його, хопилися зради. Підкупили його свояка Петра О'Нейла й цей зрадник убив його підступом. Голову О'Нейла занесли в Деблін, а його сина увязнили в деблінському замку.

Так позбулися О'Нейла. Та небаром Яков Фіц-Маврикій де Десмонд підняв прапор бунту. Але його скоро перемогли й він мусив здатися на ласку. Коли Фіц-Маврикій сидів у тюрмі, якийсь Стакелай хотів із помічю португальського короля Дон Севастіяна посадити на ірляндському престолі Єронима Бонкомпаньо. Та це не повело ся.

Однак невдачі не зразили Фіц-Маврикія. Тільки вийшов із тюрми, подався до Европи, щоб підбурювати там проти Англії. І тут переходив із місця на місце та заохочував усіх до повстання. Вже звідусіль збиралися під його прапори, аж на нещастя погиб він у сутичці. По ньому обняв начальство Іван Десмонд, що дальше вів цю війну. Під Лімеріком в завзятій битві перемогли Ірляндці англійську армію. Потім програли Ірляндці одну битву, та вскорі в долині Ґленделавф висікли до ноги курінь англійських ветеранів.

Еспанський король Филип II. прислав Ірляндцям 700 вояків і оружя та харчів на 5000 люда. Та Еспанці замість злучитися з Ірляндцями, взялися будувати твердиню. Англійці змусили Еспанців зачинитися в недокінченій ще твердині й так завзято били на них, що Еспанці мусили піддатися. І хоч зложили оружя під умовою, що пощадять їх життя, Англійці вибили їх до ноги.

Цей варварський вчинок Англійців довів до жорстокости й дикости по обох боках. Одні одних мучили й убивали без милосердя. Та перевищили таки Анґлійці. Це, чого допускалися вони, пороходить всяке розуміння. Хто з Англійців не полював на Ірляндців, цим відбирали добра, вязнили, а навіть карали смертю буцім то за співучасть у повстанні. Наслідком цеї боротьби, був страшний голод, головно в провінції Манстер, що була найбільше знищена. Англ. історик Голіншед так описує цей страшний голод: „Ґоді означити скількість цих нещасних, що згинули від меча або з голоду... Мало з них остало при життю, хіба ці, що вспіли втекти в Англію. Голод був тілький, головно по селах, що мешканці зівши коні й собаки, мусили їсти людські трупи. Знимали з шибениць тіла повішених і їли їх. А в заливі Смервік прибережні мешканці позїдали всі трупи моряків розбитого бурею корабля“.

І кому вдалося втекти перед Англійцями, гинув з голоду й нужди в лісах. Джон Десмонд, окружений ізвідусіль, погиб по геройськи в боротьбі, іншого вождя зїли вовки — тільки лордові Бетінґлесові вдалося втекти в Еспанію.

(Дальше буде.)

наказ мудрого міністра викликав вправді хвилеве обурення серед жінок, але не остав без наслідку. До 24-х годин вони піддалися, бо послух у Німців, се свята річ...

Як сплять ріжні народи?

(о. С. К.) Европеєць чи Американець спить найкраще, маючи під головою мягку подушку. Японець кладеться на рогіжці на землі, а під голову підкладає твердий, чотирогранний пеньок, без котрого не засне. Хінець дбає дуже про своє ліжко, котре буває деревляне, містерно різблене і дуже низке, за матерац уживає рогіжки. Мешканці на далекій півночі не можуть спати, не маючи ніг витягнених, а під рівником люди корчаться і сплять в такій позі знаменито. Анґлієць накривається ковдрою, двома коцами і спить навіть в часі гострої зими при отвертім вікні. Противно робить Москаль: найрадше спить близко печі. Ляпонець влазить головою до мішка і спить в нім вигідно. Подібно влазить на ніч до мішка мешканець Індій Східних, аби захиститися перед настирливими комарями. Анґлієць і Італієць має подушки з піря, але любить матерац волосяний, Німці і Чехи люблять спати на перині і під периною.

Знову бють Жидів на Великій Україні.

З Харкова доносять про значне посилення антисемітизму на Великій Україні. В Луганську прийшло до бурхливої розрухи серед робітників, що не хотіли допустити до праці в фабриці двох Жидів та одного Китайця. Товпа робітників вбила всіх трьох, вигукуючи, що не допустить до праці насиланих з Москви чужинецьких заволок в час, коли українські робітники остають без праці, а багато з них примирає з голоду.

——o——

Поворот покійника.

Незвичайна подія склалася в Біркенфальдів в Льотаринґії. В 1894 р. зник нагло в невідомий спосіб Шляй, що мав тоді 36 літ. Небаром найшли в лісі кістяк, що його розпізнали як останки Шляя. І Шляєва жінка теж признала, що це тіло її чоловіка. Родина поховала кістяк, а жінка часто ходила молитися на могилу. Аж перед кількома днями Шляй вернув у Біркенфельд. Він заявив, що приїзджає з Америки, де доробився чималого майна. З кількома товаришами, що тепер мають уже коло 70 літ, подався Шляй відвідати свою власну могилу.

Брат помер 150 літ пізніше від брата.

Оноді помер у Лондоні 94 літний старець, що написав у завіщанні, щоби його поховали біля брата, що помер тому 150 літ. Виглядає воно неможливе, а однак так було. Батько покійного оженився вперше в 19 році життя й у 20 р. життя мав сина, що по році помер. По кількох літах повдовів і вдруге оженився аж у 76 році життя. Із цего подружжа народився син, що саме тепер помер у 94 р. життя. І так на памятнику є дві дати смерти двох рідних братів, з яких один помер в 1778 р., а другий 1928 р. себто в 150 літ пізніше.

о. ВОЛОДИМИР ЯЦЕНКІВ

Нове жерело багатства

На окрему увагу заслугують підкладки, на яких вилягаються гусениці. Підкладки ті є потрібні на те, щоби гусениці здіймати, розділювати, переносити, чистити, усувати гній і недогризки листя. При годівлі конечним є заховувати взірцеву чистоту, бо інакше все загниє, а тоді кинеться зараза між гусеницями. Підкладки ті є або з ниток або паперові. Крім звичайних уживаємо ще й підкладки з дірками, через які перелазять гусениці. Дірковані підкладки мож купити готові. Однак добре є купити собі сталеві вибивачі, якими кождий може вибивати отвори в папері. Підкладки є 65 цм. довгі а 50 цм. широкі. Мають бути чисті, не уживані. Найліпший є канцелярійний папір сатинований, але й вистане добрий папір із старих часописів.

Дірки належить вибивати в рівних відступах. Вибивані дірки повинні бути зі зростом гусениць щораз більші. В першім періоді життя гусениць за підкладку до знимання можна ужити грубий серпанок, або т. зв. орґантину, з очками так широкими, щоб через них могли вигідно перелазити молоденькі гусенички. В другім періоді промір вибиваних дірок повинен виносити 5, в третім 7, в четвертім 13, а в пятім 17 міліметрів. При великій годівлі уживають до підношення гусениць шнуркових сіток.

Дірки вибивається одну при другій рівночасно в 10—12 рівно разом зложених аркушах паперу. В часі тревання годівлі, для гусениць із одного ґрама яєчок треба:

в I.	періоді	кусок серпанка	(20 × 10 цм)
в II.	„ 2	підкладки	(30 × 50 цм.)
в III.	„ 4	„	(50 × 60 цм.)
в IV.	„ 8	„	„ „ „
в V.	„ 14	„	„ „ „

Ті числа обіймають в половині підкладки дірковані до підношення гусениць і в половині недірковані до підстілки, які рівночасно зміняються.

10. Приготовання до годівлі.

Кождого року, перед почином годівлі належить перевести дезинфекцію так місця як і прирядів призначених до годівлі. Дезинфекцію переводимо в звичайних кімнатах через докладне вибілення. Деревляні будинки викурюються сіркою. Робиться це в слідуючий спосіб: На розжарений вуголь висипуємо пів кільоґрама сірки змішаної зі салітрою. Перед тим щільно затикаємо вікна та всі щілини. Добуваючийся зі сірки ґаз є трійливий. Тому по висипанню сірки на вуголь належить скоренько вийти й добре замкнути за собою двері.

Коли лише білимо кімнату, то полички та прочі приряди треба вимити двопроцентовим розчином формаліни, або розчином з пів кільоґрама синього каменя й десяти літрів води. При сірчаній дезинфекції всі приряди лишається в наповненій сірковим ґазом кімнаті й не не треба їх уже змивати ні формаліною ні синим каменем.

Та найважнійша річ, про яку перед почином годівлі належить подбати — це яєчка шовковика. Вже в зимі належить їх замовити в досвідній шовківничій станиці*).

Досвідна станиця присилає замовлені яєчка з кінцем квітня або з початком травня.

11. Властива годівля.

Властива годівля шовковика зачинається виляганням гусениць із яєчок. До вилягання приступаємо тоді, коли вже розвинеться листя на морвових деревах. Колиби з присланих зі станиці яєчок виляглися гусениці скорше, заки розвинулося листя, радимо собі так, що молоденькі гусенички кормимо листям звичайного молочія**).

Яєчка розсипаємо на аркуші паперу з позагинаними в гору чотирма берегами, щоби гусенички не розлазилися. Папір із яєчками кладемо в холоднійшім місці в кімнаті, де термометер показує на означеній буквою R (Реоміра) поділці 10 до 12 степенів тепла. Коли в кімнаті сухо, ставимо побіч тарілку з водою. Можна також всипати яєчка до картонової коробочки, до якої ставимо посудину з водою. Стіни коробки пробиваємо шилом раз коло разу, та накриваємо її полотном. Тоді в коробці краще заховується вогкість та яєчка зберігаються перед шкідливим для них безпосередним діланням сонця.

Опісля протягом слідуючих днів підносимо в коробці температуру до 17—19 степенів R, присуваючи її блище печі.

На два-три дні перед вилягом гусениць яєчка прибирають брунатно-сіру краску, а безпосередно перед вилягом стають сіро-попелясті. Весь час належить пильнувати, щоби яєчка мали означену вище кількість тепла та потрібну вогкість.

Вилягаючі гусенички перегризають поволоку яєчка в місці, де воно є сплощене і виходять на зовні. Є вони 3—4 міліметри довгі, покриті розмірно довгими чорними волосинками. Голову мають чорну, лискучу, замітно відріжняючуся від кадовба. Хвилинку остають непорушно. Опісля розлазяться за поживою. Гусениці вилягають протягом 1—4 днів. Найбільше вилягає їх в другий і третий день. Коли першого й четвертого дня виляже дуже мало гусениць, то належить їх знищити (найкраще спалити в огні). Інакше требаби плекати їх окремо від прочих, що причинилоби більше заходу.

Кождого дня, між 6 а 7 годиною рано вилягл і гусениці збираємо з оставших, невиляглих яєчок. Робимо це так, що кладемо на них кусок серпанка, ор-

---

*) Яєчка мож замовляти в одинокій покищо польській досвідній стації по адресі: Інж. Генрик Вітачек, Мілянувек коло Варшави. Можна сподіватися, що вже в найближших роках повстануть й українські досвідні станиці прм. Сільського Господаря й инші. Тож обовязком усіх буде полагоджувати всі звязані з шовківництвом справи виключно лиш через українські фірми.

) Молочій, кульбаба, **Leontodont taraxatum.
Росте при дорогах та по полю. Подовгасте, зубчасте листя. Жовтий цвіт на довгім рурковатім спинику дозріваючи творить пушисті білі кулі, що розвіваються за легким подихом вітру.

ґантини, з великими очками, або дрібно дірковаий папір, котрий посипуємо дрібно січеним молодим морвовим листям. Протягом трьох годин всі гусениці перейдуть через дірки в папері до листя. Тоді гусениці враз із серпанком та листям переносимо на заздалегідь приготовану й паперовою підкладкою прикриту полицю.

Виляглі гусениці мусять мати рівномірне тепло, від 16 до 18 степенів R. Низша температура спізнює, вища шкідливо приспішує розвій гусениць.

Зібрані одного дня гусениці становлять одну партію. На поличці кождої партії приклеюємо карточку на якій записуємо: коли партія виляглася, коли відбула 1-ше, 2-ге, 3-тє, 4-те лінення, та коли витворила кокони-кукли.

Гусениці треба пильно берегти перед протягом, та задухою. Тому кімнату належить обережно провітрювати.

12. Розвій гусениць.

Розвій гусениці шовковика, залежно від висоти температури, від вилягу до звивання коконів треває від 28 до 36 днів і ділиться на пять періодів. Кождий період кінчиться ліненням, т. зн. скиненням через гусеницю верхної скірки. Послідний період відбувається внутрі звиненого кокона.

I-ший період треває 4—5 днів; (1-ше лінення 1 день). II-гий період 4—5 днів; (2-ге лінення 1—1½ дня). III-тий період 4 днів; (3-те лінення 1—1½ дня). IV-тий період 4½—6 днів; (4-те лінення 1½—2 днів). V-тий період 7—10 днів; (5-те лінення внутрі кокона). В послідні́м періоді розвиваються в гусениці шовкотворні железі.

Щоби гусениці розвивалися правильно, а тим самим, щоби дістати з них здорові, багаті в шовк кокони, належить пильно зберігати означену вище температуру в місці годівлі та гусениці добре кормити.

І це і те

Корабель без залоги. Вже давно думали люде над цим, щоб можна при помочі телеґрафу без дроту кермувати кораблем і він плававби по морі без керманича та без залоги. Тепер уже Німці виготовали такий корабель тай спустили на море. Цей корабель може порушуватися й маневрувати на прикази видавані йому з другого корабля, що плистиме в далекому віддаленні від нього. В нутрі корабля є прилад, що бездротним телеґрафом відбирає прикази. Ці прикази, електричні переносники передають двигунам (моторам). Коли стріли знищать прилад дає корабель знаки ракетами. Щоби корабель не затонув від гарматних стрілів понизче верхні води, виповнили його в цілости корком. Такий корабель може теж витворювати штучну мряку, щоб закритися перед ворогом. Кермований із літака може остріловати побереже, сам не наражений на небезпеку.

Важний винахід. Людське вухо, як відомо чує тільки звуки від 16 дроган на секунду до 30 або найвище 40 тисяч дроган. Інші знов звірята й комахи чують такі звуки, що їх нечує людське вухо. Це використали вже для ріжних цілей. Ось берлінська поліція дістала свиставки, що люде не чують їх зівсім, але чують їх поліційні собаки. На звук такої свиставки заховуються вони відповідно до подаваних нею сиґналів. В Парижі старшини поліції дістали теж такі прилади, які видають звуки, що їх людське вухо чує тільки при помочі мікрофону (скріплювача голосу) та відповідного відбірника. Прилад цей дуже придатний. Ось приміром вартовий завважає, що кількох вломників продісталося до крамниці. Сам він їм не дасть ради, а голосним алярмом мігби їх сполошити. А так дає він із укриття кілька алярмових сиґналів, що їх не чують вломники, а зате чує найблизча поліційна станиця. По кількох хвилинах прибуває на місце грабунку відділ поліції й арештує вломників, що нічого не сподівалися.

Невідоме водне звіря. Американські часописи доносять, що до поліційного уряду в місті Ванкувер принесли невідоме доси вченим водне звіря. Довге воно на 6 стіп, кадовб подібний до угра, а голова нагадує голову вівці. Це дивне звіря зловив син міського судді в Ванкувер, коли плавав човном по озері.

Німецький професор гігієни Д-р М. Рібнер оповістив, що смертність дівчат і жінок між 20 і 25 р. життя сильно зросла, відколи заведено короткі спіднички. В зимі лучаються такі відмороження, що нераз вимагають ампутацій! Рівно шкідливою уважає професор моду „відмолоджування" через вихуджування себе і каже, що якраз те викликає передвчасні морщини у жінок.

55 літ минуло сего року від хвилі, коли Відень, тоді столиця могутної держави, одержав 12-милевий водопровід, котрий доставляє йому найсвіжішу альпейську воду з т. зв. „цісарських жерел", що знаходяться за м. Райхенав (коло Семерінґу) та з жерел коло Ніксенштайну. Будова того величавого водопроводу вже в самих початках коштувала 22.500,000 ґульденів тогочасної доброї валюти! Сегодня Віденці розпамятують ті добрі часи, коли на воду могли одержати десятки міліонів ґульденів. Ішли гроші також з наших податків на потреби Віденчуків. Сегодня йдуть наші гроші на потреби иньших центрів, а наш край ізза недостачі самоуправи дальше грязне в нужду.

Крокодилі як сторожі. Голяндський уряд на Яві мав довгий час клопоти з утікаючими з вязниць злочинцями. Не помагали й дуже коштовні мури, обведені валами й ровами з глибокою водою. Хтось порадив, пустити в ті рови з водою крокодилів, уживаючи їх як сторожів проти утікаючих злочинців. Від тоді не було ні одного випадку утечі.

Львиця і марабу. А. Брем описує одну львицю, котра на великім подвірю любила страшити всіх иньших звірів. Коли спроваджено великого марабу (з роду бузьків), львиця спробувала і його настрашити. Але велика птиця тільки підскочила і сильно вдарила львицю своїм могутним дзюбом. Ще раз і ще раз пробувала львиця люто відомститися, але за кождим разом одержала тільки порядні удари острим, клиноватим дзюбом марабу. Королева пустині зачала втікати, а птиця за нею! Ї била її, поки львиця не скочила на якесь піддаше. Від того часу львиця все втікала перед марабу.

Ґеній і численна сімя. Нинішна мода мати лише двоє дітей доводить до звироднення родів. Статистика великих ґеніїв доказує, що дуже багато їх походило з численних родин. І так нпр. музик С. Бах був осмою дитиною, оснуватель Чина Ісусовців Ігнатій Льойоля був 12-ою дитиною, Петро Прудон 13-ою, славний маляр Тома Лявренс навіть 16-тою і т. д.

Коштовна демаґогія була в давнім Римі. Нпр. відомий богатир Крассус угостив раз „весь римський нарід" при 10.000 столах, що його коштувало 240 міліонів сестерціїв. Цезар зробив те саме чотири рази і ще до того кождому Римлянинови виплатив на памятку по 409 сестерцій і подарував по 10 фунтів оливи та по 10 чверток пшениці, а всіх гостей мав 350.000. Хто з його гостей мешкав у нанятім помешканню, за того заплатив чинш до висоти 2000 сестерцій, а коли він мешкав поза Римом, то до висоти 500 сестерцій. Впливовому трибунови народа Курію, котрого хотів позискати, заплатив його довги, а вони виносили 60 міліонів сестерцій. Яких сум треба було на таку демаґоґію! Все те приспішило упадок колись могутнього поганського Риму.

Найбільший пароплав світа. Корабельне Товариств „Гвайт Стар" (Біла Зоря) будує новий пароплав містить 60 тисяч тон. Будова корабля буде коштувати 250 міліонів золотих і триватиме три роки. Корабель дістане назву „Оссанік". Буде це найбільший корабель, що їх доси побудовано.

Повінь в Індіях. Наслідком 40 годинних дощів часть Індій і околицю міста Барода навістила повінь. Ріка Вішвамітра виступила з берегів, зірвала мости й залила всю околицю. Долішня частина міста Барода залита на 1 метер високо водами ріки. Коло 12 тисяч людей мусіло покинути доми.

Страшний буревій. В околиці Нового Саду в Югославії лютував оноді страшний буревій, що наробив величезних шкід. Повалив багато домів та поницив винниці. Буревій тріває до трьох годин. Новий Сад і околиця під водою.

Як мужик сорочку зїв

Прислав одному мужикови брат із Америки „панську“ сорочку. Та забув написати, що сорочка з паперу, бо й такі в Америці вирабляють.

Якось дуже скоро тая американська сорочка припала брудом. Забрала її баба прати. Намочила сорочку в горшку та засунула в теплу піч разом з горшком лемішки, яку лишила на вечеру чоловікови, що був поїхав на ярмарок, та до пізна в місті забарився.

Вертає з міста.

— Давай стара вечеряти.

— Возьми собі сам, там маєш у печі лемішку.

Не домацався мужик каганця, та забрався напомацки до лемішки.

— Щось не солена каже.

— Чому не солена, коли я цілу жменю соли всипала.

Якось не до сварки було хлопови, та й язик чомусь добре не повертався в роті, бо за довго ярмаркував.

Тому змовчав, та пошукавши на полиці соли, всипав до горшка і висербав лемішку до дна, ще й ложку облизав.

Рано баба заглядає в піч: Горнець в якім намочила сорочку — порожний, а другий з лемішкою навіть не руханий.

— Чому ти, старий, лемішки не їв?

— Та як не їв? Ще й добре посолив, та зїв усю.

— Ах, ти пянюго! Та ти сорочку зїв!

— Яку сорочку?

— Та тую „гамериканську“, що парилася в гарячій воді в печі!

— А я казав, що не солена була, гукнув мужик та люто гримнувши дверми пішов до стодоли молотити.

НОВИНКИ

Арештовання дурисвіта. В Угнові арештувала поліція Василя Бенчука, буковинського шевця, який уже від довшого часу жирував на людській глупоті та удавав лікаря-чарівника. Він то в кільканайцяти наших селах ріжними знахорськими штучками повидурював у ріжних легковірних людей, що шукали в нього „лікарської“ помочі великі гроші, в сумі кількох десяток долярів та соток золотих.

Плюгаве гніздо. В Полоцьку ведеться кримінальний процес проти наставника польської секти т. зв. маріявітів Ковальського. Прокураторія закидує йому і його товаришам тяжкі злочини проти моральности. Осібняк цей завів у своїй секті між иншим богохульну т. зв. „чорну службу“ (службу сатані), розпусту, яку подекуди запроваджують большевицькі безбожники, про що писали ми в однім із попередних чисел. Ось відстрашаючий примір до чого доходять всякі секти.

Новий державний комісар. Дотеперішного державного комісаря міста Львова перенесено до Варшави на висше становище в міністерстві. На його місце назначено з уряду інж. Надольського.

Вовки в Карпатах. У скільських горах бар. Ґредлів появилося багато вовків. Вовки заподіяли великі шкоди в лісовій звірині. На зарядження дирекції скільських лісів уладили нагінку і вдалося вже в перших днях убити кілька вовків. Цікаве, що між убитими вовками є два зовсім чорні, які трапляються дуже рідко.

Страшна смерть. Бериш Ґравн мельник з Ворволинець біля Заліщик віз на своїм возі млинський камінь ваги 150 кільоґрамів. На пільній доріжці між Вербовою і Ворволинцями, віз перевернувся. Ґравна придушив млинський камінь так сильно, що цей згинув на місці.

Ціни збіжа. Пшениця двірська 44·75 - 45·57 пшениця селянська 43·25—44·25, жито галицьке 33·75—34·75, ячмінь галицький броварняний 36·00—37 00, ячмінь па мливо 27 25—28·25, ячмінь пастівний 35·50 36·25, овес галицький 29 75—30·75, кукурудза румунська 44·00—44·50. бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 65·50—70·00, фасоля колірова 48·00—50·00, фасоля краса 60·00 - 65·00, горох пів-Вікторія 57·00—67·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 33·50—35·50, мішанка пастівна в зерні 00 00—00·00, вика 32·00—35·00, сіно солодке краєве прасоване 18 00—19·00, солома прасована 5·00—5·25, гречка 38·50—39·00, льон 64 00—65·00, лубінь синій 21·50—22·50, ріпак озимий 73·00 75·00, мука пшенична 40 проц. 83·00 - 84·00, мука пшенична 50 проц. 74·00—75·00, мука житна 75 проц. 54·50—55·50, ґрисік кукурудзяний 67·00 70·00, мука кукурудзяна 49·00 51·00, отруби житні 24·00—24·50, отруби пшеничні 25·25—25·75, крупи гречані 80·00 - 82·00, пшоно 80·00 82·00, крупи ячмінні 50·00—52·00, пенцак 48·00 50 00.

ОПОВІСТКИ

1868—1928. 1868—1928.

Наведені роки повинні найкраще заговорити до всего громадянства. Цеж життя і праця Матери-Просвіти. З днем 1-го грудня ц. р. розпочинаються ювилейні свята з нагоди 60-ліття її істнування. Святкують його всі українські установи і все громадянство. Час заманіфестовання нашої любови, глибокої пошани та гідної громадянської подяки для Матери, яка через 60 літ старається допомогти кожній людині стати новою самодіяльною людиною, якої завданням „обняти широкі обрії нового життя“. Найкращою подякою з нашого боку буде: 1) Коли кожний громадянин(нка) від наймолодшого до найстаршого стане в рядах під прапором „Просвіти“ і зложить членську вкладку, яка виносить на рік всего два (два) золоті. 2) Коли кожна українська установа, церков, громадська рада вірно і непохитно стануть при боці „Просвіти“ і піддержуватимуть її морально і матеріяльно.

Просвітна нива — цеж боєвий фронт, на котрому йде безпощадний бій з найбільшим ворогом нашого народу. А тим є несвідомість та брак доцільного національного виховання. Тож всі ставайте в ряди армії борців за кращу долю народу, за прискорення світлого завтра...

Хто не в рядах „Просвіти“ — цей дезертир, ворог народу! Місця для таких не повинно бути серед нас в днях найбільшого і найдорожчого для нас свята — ювилею 60-ліття „Просвіти“. Чек на переслання вкладки в прилозі. Хто перший? А першим повинен бути кожний(а)!

ОГОЛОШЕННЯ

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10.